

DOSAR AER-ARE-VRE
Dosar tematic al Ansamblului Regiunilor Europene

Nr.6 -Vara 2004

Cum se poate ajunge o regiune fara OMG (organisme modificate genetic)

Editorial

OMG se afla in centrul dezbaterii politice, economice si sociale in Europa. Desi cetatenii europeni s-au declarat impotriva OMG si statele membre nu au ajuns la consens in aceasta privinta, Comisia Europeana a decis sa ridice moratoriul impus in 1999 si sa autorizeze vinderea de porumb special modificat genetic.

Noua directiva europeana privind depistarea si etichetarea OMG nu poate legitima aceasta decizie care transfera responsabilitatea catre consumator. In acest sistem, depinde de consumator sa citeasca atent etichetele pentru a evita cu atentie orice produse OMG, in vreme ce autoritatile publice nationale si europene nu au nici o responsabilitate legala. Comertul si concurenta libera se bucura acum de prea multa importanta in Europa in curs de evolutie in detrimentul valorilor fundamentale pe care trebuia sa le respecte si promoveze.

Aspectul cel mai ingrijorator este insa acela ca aceasta decizie ar putea da unda verde productiei OMG, desi multe studii stiintifice au aratat ca culturile modificate genetic si cele conventionale nu pot coexista; riscul contaminarii este prea mare si nu poate fi controlat. Insa viitorul agriculturii noastre traditionale, al produselor locale si al hranei organice este in pericol.

Unele regiuni europene au luat deja initiativa definirii zonelor libere de OMG pentru a-si proteja teritoriul. Oricum aceste actiuni sunt deschise dezbaterii in conformitate cu legea comunitara. De aceea presedintele si ministrii regionali pentru agricultura si dezvoltare rurala, in urma intalnirii de la Bari pe 13-15 mai 2004, au decis sa sprijine intentia ARE de a organiza o campanie europeana de actiune si publicitate pentru a promova agricultura traditionala si produsele de inalta calitate.

O miscare extinsa la nivel european implicand regiunile si cetatenii lor este vitala pentru obtinerea instrumentelor legale care ne vor permite sa combatem efectele daunatoare ale politicii comerciale comune si sa facem procesul decizional al Uniunii Europene mai democratic, mai deschis si mai receptiv la nevoia cetatenilor.

Brian Greenslade

Presedintele Comisiei ARE
pentru Dezvoltare Regionala

OMG: Uniunea Europeana ca ucenicul vrajitor

COMISIA EUROPEANA A DECIS LA 19 MAI SA RIDICE MORATORIUL ASUPRA NOILOR OMG, IN FUNCTIUNE DIN 1999. AUTORIZAREA VANZARII PORUMBULUI MODIFICAT GENETIC BT-11, PRODUS DE FIRMA ELVETIANA SYNGENTA A DECLANSAT O DEZBATERE PASIONATA SI I-A INGRIJORAT PE CEI CARE SUSTINEAU PRINCIPIUL PREVEDERII. DISCUTIA PRO SI CONTRA OMG A APARUT DIN NOU IN EUROPA, DESI NU AU FOST STABILITE BAZE STIINTIFICE SOLIDE.

Valerie Laine, o jurnalista Radio France Internationale, este printre aceia care numesc aceasta miscare o “negare a democratiei”, aratand ca inainte Comisia Europeana avea capacitatea de a propune si de a executa, dar nu de a decide, o prerogativa traditionala a statelor membre. Insa trecerea recenta de la votul unanim la majoritatea calificata inseamna ca daca statele nu pot lua o decizie atunci Comisia are ultimul cuvnt in aceasta privinta. Si totusi aceasta controversa, aparata de MPE francez Alain Lamassoure (EPP) care a aratat ca daca “statele nu cad de acord, cineva trebuie sa ia o decizie”, ridica totusi o problema majora. Nu doar decizia de a ridica moratoriul atarna de toate statele si regiunile, in plus, comunitatea stiintifica este dezbinata si nu stim daca OMG vor avea consecinte ireversibile pentru mediu, sanatatea consumatorului si pentru supravietuirea agriculturii conventionale si organice.

Evenimentele recente par sa indice tocmai ca fermierii conventionali ar putea fi primele victime ale acestei decizii. Un fermier canadian al carui pamant a fost contaminat fara stirea lui cu polen de la porumbul modificat genetic de pe campurile din apropiere a fost somat de catre justitia canadiana sa plateasca 300.000 dolari despagubire firmei americane Monsanto pentru falsificare si uz ilegal de plante patentate. Argumentul a fost acela ca modul in care OMG in discutie au ajuns pe pamantul sau a fost irelevant si unicul fapt pertinent a fost prezenta lor in culturile fermierului. Justitia canadiana a avut o viziune complet gresita asupra situatiei, subminand principiul potrivit caruia poluatorul plateste, sustinand in schimb ca oricine este afectat de poluare este bun de plata. Este adevarat ca aceste divagatii legislative nu sunt ingrijoratoare pentru Uniunea Europeana. Dar pentru cata vreme va ramane asa, daca ridicarea moratoriului asupra OMG deschide o cutie a Pandorei care ar putea aduce in curand OMG pe pamant european?

Pot coexista culturile organice si OMG?

Fara a merge asa departe precum excesele din sistemul legal canadian, relevanta si impactul practic al acestei autorizatii merita sa fie examinate. Mai multe studii stiintifice independente au aratat ca culturile organice si OMG pur si simplu nu pot coexista. La 16 octombrie 2003, Departamentul Britanic pentru Mediu, Hrana si Afaceri Rurale si-a exprimat ingrijorarea privind capacitatea albinelor de a poleniza campurile organice dupa parcelele modificate genetic. Cercetarile acestui corp guvernamental au aratat ca albinele sunt capabile sa poarte polenul de la plantele modificate genetic la cele “sanatoase” pe o distanta de peste 26 km².

In februarie, revista Nature, care nu poate fi considerata fara credibilitate, a confirmat ca culturile organice si transgenice nu pot coexista si si-a exprimat ingrijorarea la constatarea ca 40% din culturile organice investigate pe teritoriile unde cresc si culturile transgenice sunt de asemenea contaminate cu OMG. ONG-ul britanic Grain sustine ca cultivarea rapitei transgenice reduce cu cinci procente flora inconjuratoare, cifra ridicandu-se la 40% in cazul sfecelei de zahar transgenice. De partea cealalta, un raport publicat la 14 mai de PG Economics Limited (o firma de consultanta specializata in agricultura) si intitulat: "Coexistenta culturilor arabile MG si non MG: contextul non MG in UE" afirma ca aceste temeri sunt exagerate. S-a pretins ca studiile realizate in regiunea italiana Puglia au aratat ca unele specii de rosii transgenice au desalinat solul si l-au facut mai fertil. Ce trebuie sa credem? ARE este in favoarea unei abordari circumspecte si desi nu se opune in totalitate evolutiei geneticii, se intreaba daca ridicarea moratoriului este intr-adevar decizia justa. Datorita faptului ca atat de multe studii sunt contradictorii, este intelept sa deschidem drumul cultivarii intensive si extinse de OMG? Daca opiniile exprimate de organizatiile de mediu se dovedesc corecte, supravietuirea fermelor conventionale este amenintata si intreg mediul ar putea suferi o schimbare ireversibila.

Informatii nesigure

Efectele OMG asupra sanatatii consumatorului este un alt punct de dezacord. Comisia statueaza ca orice produs cu un continut OMG mai mare de 0,9% trebuie etichetat. Alegerea apartine atunci consumatorului. Oricum aceasta informatie declarata nu se aplica hranei animale si de aceea carnea de la animale hranite cu OMG ar putea intra in circuitul hranei fara ca publicul sa stie. Greenpeace a aratat ca retailer-ul francez Auchan a admis ca "este imposibil sa garantam ca toate produsele de carne vandute in magazinele sale provin de la animale hranite fara OMG".

Studii de sanatate contradictorii

Nici un consens stiintific nu a fost stabilit in problemele de sanatate. Desi Organizatia Mondiala a Sanatatii a declarat ca produsele transgenice ar putea creste continutul nutritiv al hranei, facand-o mai putin alergica, si ca ar imbunatati semnificativ sistemele de productie a hranei, unii experti, inclusiv geneticianul norvegian Terje Traavik, afirma ca oamenii care traiesc langa campurile cu porumb transgenic ar putea suferi simptome febrile, boli respiratorii, reactii alergice, creandu-se declansarea de virusi latenti si conditii precanceroase.

Singurul lucru pe care il stim sigur este ca nu ne putem baza pe nimic in privinta OMG. Sunt un pas pretios inainte pentru umanitate sau o cupa otravitoare? Nimeni cu stie cu adevarat. Poate tocmai de aceea este Comisia Europeana atat de dornica in a-si impune opinia asupra regiunilor si a cetatenilor care, dat fiind natura restrictiva a legislatiei comunitare, nu vor avea nici o optiune in afara de nesupunerea civila de a-si face auzite temerile si opiniile in aceasta privinta.

Ghidul incepatorului privind OMG

Ce este un OMG? Un organism modificat genetic a carui identitate genetica (ADN) a fost alterata nu prin reproducere si/sau recombinare naturala, ci prin introducerea unei gene modificate sau a unei gene luate de la o alta varietate sau alte specii.

Cand au fost facut primele teste OMG? In 1986, cu putin peste 40 de ani de la descoperirea ADN-ului si prima cercetare genetica. Testele au avut loc in Marea Britanie, pentru obtinerea de tutun rezistent la ierbicide. Au mai fost facute si alte teste de atunci, dar numai dupa 1992 au fost extinse.

Care sunt tarile principale producatoare de OMG? SUA (63% din productia globala), Argentina (21%), Marea Britanie (6%) si Brazilia (4%). In 2003, aria totala in lume unde cresc culturi modificate genetic a fost estimata la 67,7 milioane hectare.

Venim deja in contact in mod curent cu OMG? 18 OMG au fost deja autorizate in Uniunea Europeana: varietati de porumb, rapita, soia, cicoare si vaccinuri. Cat priveste ingredientele din hrana animala si umana, 15 OMG pot fi vandute in UE si 21 asteapta aprobarea.

Cum pot intra in Europa culturile modificate genetic? Datorita Directivei 2001/18/EC care a creat o procedura de autorizare bazata pe o evaluare caz-pe caz a riscurilor asupra sanatatii animale si umane si asupra mediului.

O procedura in trei etape

1/ Operatorii economici aplica la un stat membru pentru obtinerea unei permisii de a introduce OMG; statul membru are 90 de zile pentru a lua o decizie prin intermediul unei autoritati nationale competente.

2/ Daca cererea operatorului este acceptata, o copie a dosarului este trimisa Comisiei Europene care o trimite si celorlalte state membre. Daca nu se ridica nici o obiectie in 105 de zile si produsul este aprobat pentru vanzare, el poate fi pus pe piata in UE fara a mai cere aprobarea regiunilor.

3/ Daca statele membre sunt inca in dezacord dupa primele 45 de zile, atunci Autoritatea Europeana pentru Siguranta Alimentelor este insarcinata cu exprimarea unei hotarari in 90 de zile. Decizia finala este luata atunci de catre Comisie.

Au regiunile ocazia de a se opune acestei decizii? Desi aceasta procedura nu este deschisa unei consultari reale, articolul 19§3C al directivei asigura ca unele zone geografice sa fie excluse de la aceasta masura in virtutea statutului de „ecosisteme speciale” sau „mediu special”. Mai mult, articolul 23 permite statelor membre sa restrictioneze sau sa interzica utilizarea sau vanzarea de OMG daca poate justifica cererea sa prin probe stiintifice care nu fost disponibile atunci cand a fost stabilit acordul.

„Exista o baza legala europeana insuficienta pentru a deveni o arie libera de OMG”

CONSILIERUL BILL HOBMAN (GLOUCESTERSHIRE, UK), SEFUL GRUPULUI DE LUCRU ARE PRIVIND REFORMA PAC (POLITICA AGRICULTURALA COMUNA) SI DEZVOLTAREA RURALA IN UE

In Marea Britanie, majoritatea oamenilor se opune OMG. Cum explicati atunci sprijinul Marii Britanii pentru dezvoltarea culturilor MG?

Consumatorii britanici sunt ingrijorati privind dezvoltarea OMG intr-un mediu deschis. Ei se gandesc mai ales la mancarea care o pun pe masa, la aditivi, produse organice si controlul productiei locale. Guvernul britanic priveste la utilizarea tehnica de culturi MG in laboratoare pentru dezvoltarea vaccinurilor si pentru alte scopuri stiintifice. Dilema sa este daca se opune de la inceput, poate inchide toate usile. Exista temeri privind pierderea cercetarii stiintifice, de cunostinte si prosperitatea pe care ar putea sa o aduca, in favoarea altor state. Marile companii se bazeaza pe acest comert.

Aceasta inseamna ca singurul mod in care oamenii pot fi auziti este nesupunerea civila?

Nu. Ca sa fiu corect, guvernul a lansat o consultare majora anul trecut si in Gloucestershire am avut o dezbateri publica si a fost formulat un raspuns formal. Au fost de asemenea si probe la ferme si o recenzie stiintifica. Ceea ce s-a aprobat este porumbul MG tolerant la ierbicide, dar numai in conditii restrictive. Nesupunerea civila este o parte a instrumentelor care pot fi folosite daca procesul politic nu tine cont de ingrijorari extinse. Ca autoritate locala nu este ceva ce as recomanda. Oricum, consensul intre autoritatile locale aici in South Wales arata ca analiza si dezbateri functioneaza.

Gloucestershire a cerut recent sa fie recunoscuta drept zona libera de OMG. Cum ati realizat acest proces?

Din 1999, acordurile pentru noii arendasi ai fermelor pe care le detinem interzic producerea culturilor OMG. Arendasii existenti sunt incurajati sa nu produca culturi MG, dar nu avem capacitatea de a le preveni. O rezolutie data de intreg Consiliul in ianuarie a decis sa informeze Secretarul de Stat pentru Mediu, Hrana si Afaceri Rurale despre aceasta chestiune. Am adoptat o politica libera de OMG pentru toate bunurile si serviciile pentru care suntem responsabili precum contractele de catering si pranzurile scolare.

Am hotarat de asemenea sa luam in considerare fiecare acord de marketing OMG care apare si sa cerem si Secretarului de Stat si CE sa fie adaugata o conditie in Articolul 19§3C al Directivei 2001/18/EC care sa scuteasca Gloucestershire de actiunea unui astfel de acord. Oricum in prezent avem o baza legala insuficienta pentru a deveni o zona libera de OMG altfel decat prin propria competenta.

Care este pasul urmator?

Urmatorul pas pentru noi este sa presam guvernul sa faca lobby in continuare la UE. Adica sa ne asiguram ca se iau masuri care sa ne garanteze ca nici o productie de culturi MG nu este sanctionata inainte de o dovada stiintifica solida care sa ateste ca sunt benefice pentru populatie si nu au efecte secundare si mai ales ca aceste culturi pot coexista cu alte varietati fara a cauza potentiale contaminari. Sunt mai multe posibilitati pentru actiune

concertata in regiunea South West care are cel mai mare numar de ferme organice din UK si unde autoritatile locale au sprijinit ideea interzicerii OMG la fel ca si noi. Este planificata o dezbateri in Ansamblul Regional South West la sfarsitul lunii iulie pentru obtinerea unei rezolutii comune. Aceasta ne va conferi un mandat mai puternic pentru a influenta UE.

„Impunerea culturilor OMG in regiuni este impotriva principiului subsidiaritatii”

GERALD LONAUER, REPREZENTANTUL AUSTRIEI DE SUS LA INSTITUTIILE EUROPENE DE LA BRUXELLES.

Austria de Sus este acum in prezent in linia intai a miscarii regionale anti-OMG. Putem descrie aceasta ca fiind forta insarcinata cu apararea intereselor agriculturii organice si conventionale?

Mai mult decat o forta, as spune ca impreuna cu regiunea Toscana am stabilit o retea de regiuni ingrijorate de implicatiile intrarii pe piata interna a substantelor modificate genetic. Grupul, fondat la 4 noiembrie 2003, a fost initial compus din regiunile Aquitania, Limousin, Tara Bascilor, Marche, Salzburg, Austria de Sus, Thrace- Rodopi, Wales si Schleswig-Holstein. Highland Council (Scotia), Drama Kavala –Xanthi (Grecia) si Burgenland (Austria) ni s-au alaturat recent.

Care este rolul precis al acestei retele in crestere?

Actionam in trei mari directii: definirea responsabilitatilor in cazul in care produsele conventionale si organice sunt contaminate de culturi modificate genetic, in baza principiului comunitar ca poluatorul plateste si in baza principiului prevederii; stabilirea de masuri menite sa opreasca OMG sa contamineze semintele utilizate in agricultura conventionala si organica; imputernicirea regiunilor de a-si defini in parte sau in totalitate teritoriul drept zona sau regiune fara OMG fara ca aceasta decizie sa fie vazuta ca o incalcare a principiului liberei circulatii a bunurilor.

Este vorba de o opozitie clara fata de culturile transgenice. Nu este putin dogmatic?

Deloc. Realitatea este ca in prezent avem doua optiuni. Putem adopta o atitudine pasiva si atunci regiunile nu vor mai fi stapanii propriului destin in reglementarile agricole. Sau putem adopta mai degraba o atitudine activa, gandindu-ne la consecintele reale ale introducerii culturilor OMG in Europa.

Si care vor fi consecintele introducerii culturilor OMG?

Dupa Comisia Europeana, ideea ar fi sa avem culturi modificate genetic si culturi conventionale crescand una langa alta. Insa cele mai recente studii stiintifice arata ca aceasta „coabitare” nu este posibila in fata riscului dovedit de contaminare intre campuri.

O perspectiva ingrijoratoare...

Intr-adevar si nu doar atat. Sa luam exemplul fermierului ale carui culturi „organice” au fost contaminate. Nu numai prin obligatiile sale de producator organic aceasta inseamna ca nu mai poate sa-si vanda produsul, dar a trebuit si sa dovedeasca faptul ca acea

contaminare nu a fost din vina sa. Ganditi-va numai cat a costat acest lucru, trebuind sa plateasca experti care sa ii certifice nevinovatia in fata justitiei.

Este crearea regiunilor fara OMG o optiune realista?

Da: Limousin si Aquitania au facut deja acest pas. Cum pot fi protejate altfel agricultura organica si produsele de inalta calitate de contaminare?

Dar o asemenea actiune pare sa fie impotriva regulilor pietei interne...

Este ceea ce sustine Comisia. Dar as pune intrebarea invers. Nu putem spune ca impunerea culturilor OMG in regiuni este acum impotriva principiilor subsidiaritatii, prevenirii si prevederii?

Dat fiind dezacordul intre regiuni si Comisie in aceasta chestiune, nu suntem intr-un impas?

Nu. Sunt lucruri care pot fi facute si vrem sa ne concentram asupra discutiilor cu Comisarul pe Agricultura Franz Fischler si cu Margot Wallström, Comisarul de Mediu pentru un acord. Pe moment este adevarat ca optiunea noastra ramane Curtea de Justitie a Cunitatilor Europene. Acesta este motivul pentru care Austria de Sus a luat pozitie, de vreme ce Comisia sustine ca regiunea nu are puterea de emite legi pentru interzicerea OMG pe teritoriile sale. Insa interpretarea articolului 95§5 din Tratatul Comunitatilor Europene nu poate fi mai clar: odata ce un stat este in masura sa inainteze date stiintifice aratand ca producerea si vanzarea OMG prezinta riscuri pentru sanatate si mediu, masuri extraordinare precum cele luate de Austria de Sus nu contravin in nici un fel liberei circulatii a bunurilor. Acum chestiunea in tema se afla in fata Curtii din Luxembourg care va trebui sa decida.

Actiune regionala impotriva OMG

REZISTENTA SE ORGANIZEAZA IN EUROPA. IN LINIA INTAI A ACESTEI MISCARI, MAI MULTE REGIUNI CER RECUNOASTEREA STATUTULUI DE ZONA LIBERA DE OMG SI CHEAMA LA RESPECTAREA PRINCIPIULUI SUBSIDIARITATII

In Franta zece regiuni au hotarat sa se alature autoritatilor locale in lupta impotriva prezentei oricarei culturi experimentale sau comerciale OMG pe teritoriul lor. In Italia, mai multe parlamente regionale au emis legi care interzic culturile OMG pe teritoriul lor, avertizand ca orice contraventie va duce la inchiderea fermei in discutie si la retragerea imediata a unor beneficii precum ajutoare regionale si accesul la etichete de calitate. Acelasi curent este observabil si in UK, unde Gloucestershire, de exemplu, si-a sustinut dreptul de a ramane o regiune libera de OMG (vezi interviul cu B. Hobman). In acelasi timp, corpurile regionale se organizeaza la nivel regional: in noiembrie 2003, unsprezece regiuni europene (Toscana, Austria de Sus, Aquitania, Limousin, Tara Bascilor, Marche, Salzburg, Austria de Sus, Thrace- Rodopi, Wales si Schleswig-Holstein) au cerut Uniunii permisiunea de a-si defini partial sau total teritoriul ca zona libera de OMG fara ca decizia sa fie privita ca o bariera pentru comertul liber de bunuri. Scopul a fost protejarea

culturilor traditionale si permiterea ca produsele organice pe care consumatorii le vad ca o garantie a diversitatii si calitatii sa fie produse fara riscuri.

Cu toate acestea, sunt cateva obstacole in fata unor astfel de initiative, cele mai multe datorita naturii generalizate si stricte a reglementarilor europene. In Franta, autoritatile locale si regionale nu sunt considerate ca avand puterea legala de a se declara zone libere de OMG. In Italia, guvernul a intrat intr-o confruntare legala de forta cu regiunile, avand in vedere ca parlamentele locale nu au puterea de a interzice vanzarea si cultivarea de OMG. Austria de Sus se lupta cu Comisia la Curtea de Justitie din Luxembourg (vezi interviul cu G. Lonauer). Aceste confruntari in care iau parte regiunile pot fi indelungate si dureroase, insa rezultatul poate fi deosebit de insemnat. Unii sunt de parere ca daca Uniunea permite culturi OMG pe teritoriul sau, viitorul pe termen lung al intregii agriculturi conventionale si organice este in pericol de vreme ce nu este nici o garantie ca semintele OMG nu vor contamina plantele organice. De aceea ARE a decis, in urma concluziilor Conferintei de la Bari (mai 2004) sa lanseze o campanie de informare si prevenire pentru a ajuta regiunile care doresc sa isi apere interesele sa faca efectiv lobby pana cand se va atinge un raspuns satisfacator in privinta argumentele pentru si impotriva OMG.

Toti cititorii pot consulta situl ARE (<http://www.a-e-r.org>) pentru informatii la zi.

Dosar AER-ARE-VRE

Cum se poate ajunge o regiune fara OMG

(organisme modificate genetic)

Vara 2004

Dosar tematic al Ansamblului Regiunilor Europene (ARE)

Editor manager- Klaus Klipp

Editor- Barbara Skoczylas-Thauront

Consilieri editoriali- Laura de Rose

Jurnalist- Cristophe Nonnenmacher

Editor asistent- Francine Huhardeaux

Traducere- Ursula Gerstenmaier (GB&D)

Design si punere in pagina- Agence Contexte-Strasbourg (F)

Tiparire- OTT- rue Pins- 67310 Wasselonne (F)

Publicat (in trei limbi): 4500 ex.

Reproducere autorizata numai cu mentionarea sursei

Iunie 2004

AER-General Secretariat- Bureaux Europe- 20, Place des Halles

F-67000 Strasbourg- www.a-e-r.org- Tel:+33 3 88 22 07 07

Fax:+33 3 88 75 67 19 – Email: infopresse@a-e-r.org

